

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการประกอบธุรกิจการค้าระหว่างประเทศมีภาวะการแข่งขันสูงมากขึ้นตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจการค้าโลก เป็นผลให้องค์กรต่าง ๆ ต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้องค์กรมีข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน และเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด เช่นการนำระบบบริหารคุณภาพต่าง ๆ มาใช้ในองค์กร อีกทั้งยังหาวิธีการต่างๆ เพื่อลดต้นทุนในการผลิตให้ได้มากที่สุดรวมถึงการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาใช้แทนแรงงานไทย เพราะมีราคาจ้างถูกกว่าแรงงานไทยมาก(บริษัท ยูนิคอร์นจำกัด,2548)

อุตสาหกรรมปลาทูน่าบรรจุกระป๋องนั้น ส่วนใหญ่วัตถุดิบที่ใช้เป็นปลาทูน่า ที่มีขนาดความยาวตั้งแต่ 40 - 200 ซม. มีหลายสายพันธุ์แต่ที่นิยมใช้ในอุตสาหกรรมนั้นมี 5 สายพันธุ์ คือ Skipjack Yellowfin Albacore Bluefin และ Big-eye ซึ่งทุกส่วนของปลาทูน่าสามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายได้เกือบทั้งหมด โดยทั่วไปผลิตภัณฑ์ปลาทูน่าในไทยจะเป็นประเภทให้คนบริโภคและ By Product เช่น อาหารแมว ส่วนการทำซุพหรือน้ำมันปลายังไม่แพร่หลาย ต้นทุนการผลิตที่สำคัญคือปลาทูน่า ซึ่งเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 50 - 55 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาได้แก่ต้นทุนส่วนผสมและการบรรจุประมาณร้อยละ 20 - 25 ต้นทุนค่าแรงประมาณร้อยละ 7 และค่าใช้จ่ายการผลิตอื่นๆประมาณร้อยละ 18-20 โดยมีปัจจัยราคาลงตามราคาปลาในท้องตลาด(บริษัท ยูนิคอร์น จำกัด,แผนฟื้นฟู2545)

ธุรกิจอุตสาหกรรมปลาทูน่าบรรจุกระป๋อง ถือเป็นธุรกิจที่สำคัญติดอันดับสินค้าส่งออกที่สำคัญ 20 อันดับแรกของประเทศไทยโดยอยู่อันดับที่ 11 โดยมีมูลค่าการส่งออกประมาณ 81,968.7 ล้านบาท ข้อมูล ณ ปี 2547 (กรมการค้าระหว่างประเทศ,2547) โดยมีโรงงานขนาดใหญ่ที่ผลิตปลาทูน่าส่งออกนอกประเทศจำนวน25โรงงาน(สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป.2547)นอกนั้นเป็นกลุ่มผู้ผลิตอาหารทะเลอื่นๆ ซึ่งจำนวนโรงงานต่างๆเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากในขั้นตอนการผลิต และมีแนวโน้มในการใช้แรงงานต่างด้าวมากขึ้นเนื่องจากในสายการผลิตนี้ต้องใช้แรงงานที่มีความอดทนสูงเพราะเป็นงานที่เหนื่อยล้าเนื่องจากเป็นงานที่ต้องยืนตลอดเวลา แรงงานต่างด้าวนั้นจะอยู่ทำงานได้ทนกว่าแรงงานไทยจึงทำให้อัตราการใช้แรงงานต่างด้าวนั้นขยายตัวมากขึ้น

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ประมาณว่ามีแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายอยู่ในประเทศไทย ประมาณ 525,480 คน โดยมีสัญชาติพม่ามากที่สุด ประมาณ 300,000 คน รองลงมาคือสัญชาติ จีน ประมาณ 100,000 คน นอกจากนี้แล้วจากการสำรวจของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม พบว่ามีแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายลักลอบเข้าเมืองมาทำงานในจังหวัดต่างๆทุกภาคของประเทศอีกประมาณไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน (กุลศล สุนทรธรรมา, 2543)

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเจริญเติบโตและการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ประกอบกับจังหวัดมีโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม จึงมีผู้สนใจมาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสาครมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดจำนวน 3,329 โรงงาน โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอกระทุ่มแบน ประกอบกิจการประเภทอุตสาหกรรมอาหาร และแปรรูปอาหาร 357 แห่ง อุตสาหกรรมพลาสติก 427 แห่ง อุตสาหกรรมสิ่งทอ 392 แห่ง อุตสาหกรรมโลหะ 283 แห่ง และผลิตภัณฑ์โลหะ 379 แห่ง (จังหวัดสมุทรสาคร, 2548:ออนไลน์) การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาคร มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากยังคงมีการลงทุนอยู่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งธุรกิจปลาทุ่นำบรรจุกระป๋อง และอื่นๆ ซึ่งมีส่วนผลักดันให้คนต่างด้าวเข้ามาใช้แรงงานเป็นจำนวนมากเนื่องจากแรงงานต่างด้าวไม่รังเกียจงานหนักงานสกปรกและมีความอดทน ซึ่งรัฐบาลก็ได้มีการผ่อนผันให้ใช้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร ตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้น มาจนถึงปัจจุบัน จังหวัดสมุทรสาครได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2547 ปรากฏว่ามีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองขอขึ้นทะเบียนและขออนุญาตทำงาน จำนวนทั้งสิ้น 84,396 คน(ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2547) จำแนกเป็นแรงงานสัญชาติพม่า 76,752 คน ลาว 5,989 คน และกัมพูชา 1,655 คน(สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร, 2548)

การใช้แรงงานในอุตสาหกรรมปลาทุ่นำบรรจุกระป๋องถือเป็นหัวใจหลักในการผลิต เนื่องจากในขั้นตอนกระบวนการแปรรูปนั้นยังไม่สามารถนำเครื่องจักรมาทดแทนแรงงานคนได้จึงมีความต้องการแรงงานในอัตราที่สูง รวมทั้งการใช้แรงงานต่างด้าวในกระบวนการผลิต ในจังหวัดสมุทรสาครมีโรงงานอุตสาหกรรมปลาทุ่นำบรรจุกระป๋องทั้งสิ้น 7 แห่ง คือ Golden Prize Canning, Mahachai Marin Products, Pataya Food Industries, S.K. Food, Thai Union Manufacturing, Thai Union Frozen และ Unicord Public ซึ่งในปี 2547 มีการจ้างแรงงานต่างด้าวทั้งสิ้น 5,700 คน (สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป, 2547)

จากการนำเอาแรงงานต่างด้าว มาใช้นั้น อาจส่งผลกระทบต่อแรงงานไทยโดยตรง เช่น ปัญหาการสื่อสาร ปัญหาการแบ่งชนชั้นและเชื้อชาติ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการปกครองและปัญหาการลักขโมย เป็นต้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาว่า การใช้แรงงานต่างด้าวในธุรกิจอุตสาหกรรมปลาทูนำบรรจุกระป๋องนั้นส่งผลกระทบต่อทัศนคติของแรงงานไทยที่ทำงานร่วมกันหรือไม่และอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ประกอบการที่ต้องการจะใช้แรงงานต่างด้าวนั้นได้เตรียมการแก้ไขและป้องกันมิให้เกิดข้อขัดแย้งต่างๆ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติของแรงงานไทยที่ทำงานร่วมกับแรงงานต่างด้าวในธุรกิจอุตสาหกรรมปลาทูนำบรรจุกระป๋องในจังหวัดสมุทรสาคร

1.3 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ทัศนคติ หมายถึง สภาวะแห่งความพร้อมทางด้านจิตใจและความคิดในการแสดงออก ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ และเป็นตัวกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น วัตถุประสงค์ของ และสถานที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ (1) ความรู้ความเข้าใจ (2) ความรู้สึก (3) พฤติกรรม

แรงงานไทย หมายถึง บุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทยรับจ้างทำงานในธุรกิจอุตสาหกรรมปลาทูนำบรรจุกระป๋อง

แรงงานต่างด้าว หมายถึง แรงงานต่างชาติในพระราชบัญญัติการทำงานของคนงานต่างด้าว พ.ศ. 2521 มาตรา 5 หมายถึง บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทยรับจ้างทำงานในราชอาณาจักรไทย ได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา เข้าทำงานให้แก่สถานประกอบการ โดยได้รับค่าจ้างหรือรับผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติของแรงงานไทยที่ทำงานร่วมกับแรงงานต่างด้าวในธุรกิจอุตสาหกรรมปลาทูนำบรรจุกระป๋องในจังหวัดสมุทรสาคร
2. สามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการจัดการกับแรงงานทั้งสองฝ่ายให้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข